

Усний переказ тексту публіцистичного стилю із творчим завданням

ХІД УРОКУ

- Читання тексту батьками або товаришами.
- З'ясування значення вжитих у тексті переказу слів, які перебувають у пасивному словнику учнів.
- Визначення теми та головної думки тексту.
- Визначення стилю тексту. З'ясування покладеного в його основу типу мовлення та допоміжних типів мовлення.
- Самостійне складання плану тексту. Складання плану творчого завдання (2—3 пункти додається до плану переказу).
- Повторне читання тексту.

III. Усний переказ тексту. Виконання творчого завдання.

Тексти для переказу ДИХАЙМО І СПІВАЙМО!

Одинадцять років живемо в самостійній незалежній Українській державі. Маємо свободу, на вітвар якої упродовж віків покладено не одне життя. Свободу, за яку пролито не одну краплю крові.

Зайди з усіх усюд століттями винищували наш народ фізично, притлумлювали в ньому національний дух, вбивали його традиції, нищили культуру... Розуміли поганці, що без національного самоусвідомлення немає нації.

Тим, що сьогодні ми ще є народом, а не безликою отарою, завдячуємо українському слову, українській пісні та українському мистецтву. Це ті легендарні кити, що з розбурханого океану лихоліть винесли на своїх спинах нашу національну душу. Це ті могутні атланти, які на своїх плечах тримають українську націю сьогодні.

Та ось парадокс! У своїй незалежній державі саме ці лицарі опинилися в найбільшій небезпеці.

Ми любимо вживати вираз «солов'їна Україна». І не задумуємося, чому останнім часом «солов'ї» співають все менше. Де наші уславлені на весь світ співаки, музиканти? Хто не допускає до українського глядача дотепне українське слово?

Соловей для того, щоб співати, мусить мати свою територію, свій «творчий простір». За цей простір солов'ї чесно змагаються піснею.

Але є в природі й гайвороння. Воно сповідує іншу мораль — мораль агресії. Метод зловісного каркання. Те каркання не замінить солов'їної пісні. Але й не дасть соловейкові її співати. Бо в гаю, над яким тусується гайвороння, солов'ям не до співу.

Є в природі ластівки, які своїм щебетом облагороджують природу. Але є й нахабні горобці, які залазять у ластів'ячі гнізда і своїм агресивним цвірінканням змушують ластівку ліпити іншу оселю.

Між людьми — як між птахами. У кожного своя мораль. Проте птахи керуються інстинктом, а людина — ще й розумом. І честю, якщо вона є, і совістю, якщо вона її має.

Було б наївно заперечувати популярну музику, естрадну пісню, приїзди гастролерів. На все своє місце і свій час. Мистецтво не терпить застою, має оновлюватися. Проте треба стежити, щоб справжнє мистецтво не витіснялося псевдо-мистецьким шумовинням.

Коли стежиш за мистецькими подіями в Україні, складається враження, що хтось не зацікавлений, щоб люди знали справжні перлини нашої культури. Якщо знатимуть, важче буде підсунути їм сірих гундосиків.

Звісно, час усе розставить на свої місця. Хоч дуже часто історію роблять одні, а портрети пишуть з інших. Мабуть, кожна нація має таких «портрето-творців», які святому ліплять роги, а чортові домальовують святого німба. Їхнє правило просте: музику замовляє той, хто платить гроші.

То ж чи варто дивуватися, що в Україні майже не виходять українські книжки? Що мізерні тиражі українських газет? Що майже не знімаються українські фільми? Що озлидніли бібліотеки? Що український ефір запльовано антиукраїнщиною?

Невже наша душа не сумує за українською піснею? Невже серцю не хочеться теплоти рідного слова? Невже наш розум не потребує чистого національного повітря? Тож дихаймо і співаймо! (430 слів)

(За Є. Дударем)

- Пояснити значення слів парадокс (думка, що разюче розходиться з усталеними поглядами і начебто суперечить здоровому глуздові, хоч насправді може й не бути хибною), агресія (незаконне застосування сили); фразеологізму покласти на вівтар (свободи).

- Дібрати синоніми до слів притлумлювати, шумовиння, мізерний, тусуватися, озлидніти.
- Скласти план.

Орієнтовний план

I. Одинадцять років живемо у незалежній Україні.

II. Нації немає без національного самоусвідомлення.

II. За що ми завдячуємо українському слову, пісні, мистецтву.

III. Чому не співають українські «солов'ї»?

1. Агресивна мораль гайвороння й горобців.

2. Між людьми — як між птахами.

3. Справжнє мистецтво і псевдонародне шумовиння.

4. Чому люди не знають справжніх перлин мистецтва?

5. Просте правило «портрето-творців».

IV. Душа потребує національного повітря.

V. Дихаймо і співаймо!

- Назвати наявні в тексті ознаки публіцистичного стилю.

Зробити докладний переказ (усно), додавши власні роздуми про роль і значення, українського слова, української пісні та українського мистецтва у житті сучасної молоді (або у власному житті).